

Fig. 1. Kirken set fra øst. Foto Mogens Vedsø 2013. – *The church seen from the east.*

BETANIA KIRKE

BAPTISTKIRKE – SVENDBORG

Historisk indledning. Kirken i Pjentemøllestræde er opført og indviet 1908, efter at baptistmenigheden i nogle år havde holdt gudstjeneste i lejede lokaler i byen. Menigheden er en aflægger af baptistmenigheden i Oure Sogn, der blev dannet efter en vækkelse 1855 og fra 1857 havde eget kapel, den næstældste baptist-

kirke i Danmark.¹ Medlemmer af Oure-menigheden fik 1896 Baptistsamfundets tilladelse til at oprette en selvstændig 'station' i Svendborg. Her dannedes det følgende år, 1897, en selvstændig menighed, der siden optog baptistmenigheden i Oure. Det danske Baptist-samfund blev et anerkendt trossamfund 1952.

BYGNING

Den klædelige lille kirke, af røde mursten og med tegltag, er opført 1908 af arkitekt R. Madsen. Den består af et langhus med indgang gennem et lille tårn i øst og med talerstol i vest. En lav tilbygning ved sydsiden, med fladt tag, er fra 1949. Kirkens vestende (bag nadverbord og talerstol) optages af en mindre sal, udvendig markeret ved en spidsgavl på nordsiden. Stilen er en historicerende, senromansk teglstensarkitektur med detaljer i skønvirke. Murene hviler på en høj sokkel af kløvede kampsten, og langsiderne deles af lisener, der forbindes af en rundbuefrise. Rundbuede vinduer med rammer af støbejern er koblet parvis med to åbninger i hvert fag. Mod gaden prydes gavlen af en frise med stigende rundbuer, og i gesimsen herover følger skifterne den skrå taglinje. Hjørnerne er accentueret med små, murede og teglhængte spir,

Tårnet, der er i tre etager og afsluttes med et pyramidetag, indeholder nederst en forstue, hvortil man kommer ad en portallignende, rundbuet dør. Tympanonfeltet, af cement, bærer kirkens navn »Betania« omgivet af akantusranker i skønvirkestil, mens en *indskrift* i stensbjælken over døren gengiver Jesu ord til Marta under besøget i samme by: »Et er fornødent« (Luk. 10,42). Et tvillingvindue i mellemetagen over døren er anbragt i et rundbuet spejl med mønstermuret bund. Tårnets øverste etage, der traditionelt udgør klokkestokværket, er uden åbninger, men har i hver af de frie sider to sammenstillede, rundbuede blændinger. Disse min-

der om tilmurede (blændede) glamhuller, men er 'ægte' blændinger, idet kirken – som det er almindeligt blandt baptister – aldrig har haft klokker.

Kirkosalen er et stort åbent rum med hvidtede vægge og dækket af et gipset loft med hulkel. Under den tømrede platform, der bærer nadverbordet midt for vestvæggen, findes kirkens *baptisterium*, et rektantet, forsænket bassin til voksendåb, af menigheden selv betegnet som 'dåbsgraven'.

INVENTAR

Inventaret stammer i det væsentligste fra en modernisering i 1980'erne; kun enkelte genstande, en lysekrone, en pengebøsse og to stole, hører til kirkens oprindelige inventar. De større inventarstykker (nadverbord, talerstol og stoleværket) står i træets naturlige rødbrune farve med stolens blå polstring som rummets væsentligste koloristiske islæt. Hvor intet andet er anført, stammer nedenstående genstande fra ovennævnte modernisering.

Alterbord, af eg, 156×56 cm, 77 cm dybt, opstillet på en platform i kirkosalens vestende. Bag bordet er opsat tre stole.

Et *krucifiks*, af eg, måler 171×118 cm, er opsat bag alterbordet i den centrale, blændede rundbueportal i kirkosalens vestvæg.

To nyere *alterstager*, 29 cm høje, med høj fod på tre løvefodder og balusterskaft. Under bunden en sikkerhedsmærkning.

Dåbsindretning, jf. ovf.

Talerstol, o. 1960, af eg, med tre glatte fag. Rektantet og med bogstol. Opstillet neden for platformen (jf. ovf.).

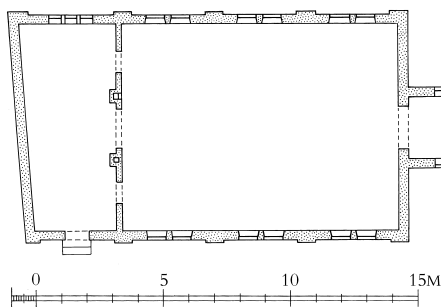

Fig. 2. Grundplan. 1:300. Tegnet af Merete Rude 2012 efter R. Madsen 1908. – *Ground plan.*

Stolene, af bøg med turkis betræk, erstattede kirkens oprindelige *†bænke* fra o. 1908. To ældre stole, o. 1908, af eg, med polstret lædersæde, drejede ben og ryglæn med reliefskåren bladornamentik og polstring som sædet; opstillet i kirkesalens østende.

Pengebøsse, o. 1908, af messing, 18 cm høj, 16 cm i tværmål. Den urneformede pengebøsse er sat på en drejet fod af marmorert træ, 120 cm høj.

Et *harmonium* af mærket 'Viscount' er placeret i sydvesthjørnet.

Salmenummertavle, af eg. Tavlen er ophængt på vestvæggen.

Et *kors*, 90×48 cm, af mørkt frugttræ, er ophængt i den lille sal.

Lysekrone, o. 1908. En ringkrone af jern med nedhængende lamper med kugleskærm af hvidt glas. I kirkesalen.

Fire *lamper*, af messing, med ti pærer, er opsat på de to langvægge.

KILDER OG HENVISNINGER

Jf. fortegnelse over arkivalier vedr. kirkerne i Svendborg Amt i almindelighed s. 59-60 og forkortelser vedr. Svendborg Amt s. 61-64.

Arkivalier. *Baptistkirkens arkiv, Tølløse*. Betania Kirke.

Tegninger. *Baptistkirkens arkiv, Tølløse*. Forslag til kirke ved R. Madsen o. 1908 (plan, opstalter og snit).

Litteratur. Johs. Nørgaard, *Svendborg Baptistmenighed gennem 25 Aar 1907-1922*, Holbæk 1922. *Festskrift ved Svendborg Baptistmenigheds 75 års jubilæum*, anonymt manuskript i Baptistkirkens arkiv, Tølløse, 1972.

Historisk indledning ved David Burmeister Kaaring og Niels Jørgen Poulsen. Bygningsbeskrivelse ved Niels Jørgen Poulsen. Inventar ved David Burmeister Kaaring. Engelsk oversættelse ved James Manley. Korrekturlæsning ved Jørgen Lethan. Teknisk og grafisk tilrettelæggelse ved Mogens Vedsø. Redaktionen afsluttet maj 2012.

¹ Henny Nielsen m.fl., *Oure Baptistmenighed gennem 125 år*, 1980; Paul Nedergaard, *Dansk Præste- og Sognehistorie*, 3, 1956, 535-36.

BETANIA CHURCH

Historical introduction. The Baptist church in Pjenemøllestræde was consecrated in 1908, after the congregation had been housed for some years in rented premises in the town.

Building. The small church of red brick was built in 1908 by the architect R. Madsen. It consists of a nave with the entrance through a small tower in the east; in the church interior the communion table and pulpit are in the west. The top floor of the tower is occupied by round-arched

recesses that recall bricked-up belfry lights; but the church, as is common among Baptists, has never had bells. The baptismal pool is located beneath the wooden platform carrying the communion table in the west end of the church interior.

The *furnishings* are in all essentials from a modernization in the 1980s. Of the original furnishings from 1908 a chandelier, a poor box and two chairs have been preserved.